

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 3613/2022
28.10.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Катарине Манојловић Андрић, председника већа, Гордане Џакула и Јелене Ивановић, чланова већа, у парници тужилаца АА из ..., ББ из ... ВВ из ... и ГГ из ..., чији је заједнички пуномоћник Ивана Чудић, адвокат из ..., против тужене Установе заједничких послова Института у Сремској Каменици, Сремска Каменица, чији је пуномоћник Ивана Шумоња Матовина, адвокат из ..., ради исплате, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2306/22 од 01.06.2022. године, у седници већа одржаној 28.10.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2306/22 од 01.06.2022. године, тако што се **ОДБИЈА** жалба тужилаца као неоснована и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Основног суда у Новом Саду П1 1476/21 од 08.03.2022. године и одбија захтев тужилаца за накнаду трошкова жалбеног поступка.

ОБАВЕЗУЈУ СЕ тужиоци да туженој накнаде трошкове ревизијског поступка у износу од 18.000,00 динара, у року од 15 дана од дана пријема отправка пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П1 1476/21 од 08.03.2022. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев да се обавезе тужена да тужиоцима АА, ББ, ВВ и ГГ, за период од 01.04.2018. до 31.03.2021. године, исплати накнаду трошкова за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора у износима ближе означеним у овом ставу изреке, са затезном каматом на те износе од 20.11.2021. године до исплате и обрачунатом затезном каматом од доспелости до 19.11.2021. године у износима ближе означеним у овом ставу изреке. Ставом другим изреке, обавезани су тужиоци да туженој солидарно накнаде трошкове парничног поступка у износу од 45.000,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2306/22 од 01.06.2022. године, ставом првим изреке, преиначена је првостепена пресуда и обавезана тужена да тужиоцима АА, ББ, ВВ и ГГ, за период од 01.04.2018. до 31.03.2021. године, исплати накнаду трошкова за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора у износима ближе означеним у овом ставу изреке, са затезном каматом на те износе од 20.11.2021. године до исплате и обрачунатом затезном каматом од доспелости до

19.11.2021. године у износима ближе означеним у овом ставу изреке. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиоцима накнади трошкове парничног поступка у износу од 153.000,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате. Ставом трећим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова парничног поступка у износу од 45.000,00 динара. Ставом четвртим изреке, обавезана је тужена да тужиоцима накнади трошкове другостепеног поступка у износу од 45.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. Закона о парничном поступку и због погрешне примене материјалног права, с предлогом да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној, у смислу члана 404. став 1. Закона о парничном поступку.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2) ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11...18/20 – у даљем тексту: ЗПП) и утврдио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2) ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиоци су у утуженом периоду од 01.04.2018. до 31.03.2021. године били у радном односу код тужене са утврђеним коефицијентом за обрачун и исплату плате од 7,34. У том периоду, тужена је тужиоцима обрачунавала и исплаћивала зараду тако што је основу коју објављује Влада Републике Србије множила коефицијентом радних места тужилаца на основу метода обрачуна плате од почетка примене Закона о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 34/01... 86/19), а почев од 2001. године. Пошто је тако добијена висина основне плате у наведеном периоду била нижа од износа минималне зараде, тужена је тужиоцима вршила корекцију плате до износа минималне зараде, па је тужиоцима исплаћивана плата у висини минималне зараде. У листама за обрачун плата тужилаца није посебно исказана накнада трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора. Вештачењем је утврђено да је тужиоцима у утуженом периоду, у недостатку параметара за обрачун тражених трошкова, на основу најповољнијег критеријума у упоредним важећим колективним уговорима у Републици Србији, на име накнаде трошкова топлог obroка припадао дневни износ од 250,00 динара бруто, а на име трошкова регреса износ од 1/12 минималне зараде на месечном нивоу. Износи предметних накнада утврђени су вештачењем.

Првостепени суд је, код напред утврђеног, одбио тужбени захтев тужилаца за исплату предметних накнада у износима утврђеним вештачењем, са припадајућом каматом, јер је закључио да је право тужилаца на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора реализовано као саставни део коефицијента њихових радних места утврђеног у складу са одредбама Закона о платама у државним органима и јавним службама, у ком случају се не обрачунава, нити исплаћује као посебна накнада.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду тако што је обавезао тужену да тужиоцима исплати предметне накнаде, у висини утврђеној вештачењем,

према коме тужиоцима, у недостатку параметара из општих аката за обрачун тражених трошкова, на основу критеријума у упоредним важећим колективним уговорима у Републици Србији који се односе на предузећа која се финансирају из буџета, припада дневни износ топлог obroка од 250,00 динара – бруто и месечни износ регреса у висини од 1/12 минималне зараде у РС. Закључено је да у износу минималне зараде дефинисаном у члану 111. Закона о раду не може да буде садржана накнада трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, независно од прописаног одредбама Закона о платама у државним органима и јавним службама.

Врховни касациони суд налази да се основано ревизијом указује да је побијана другостепена пресуда донета уз погрешну примену материјалног права.

Одредбом члана 1. став 1. Закона о јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 42/91...83/14) прописано је да се јавном службом у смислу овог закона сматрају установе, предузећа и други облици организовања утврђени законом, који обављају делатност односно послове којима се обезбеђује остваривање права грађана, односно задовољавање потреба грађана и организација, као и остваривање другог законом утврђеног интереса у одређеним областима.

Закон о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 34/01... 86/19) прописује начин утврђивања плата, додатака, накнада и осталих примања запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе (члан 1. став 1. тачка 3)). Одредбом члана 3. став 1. тог закона, прописано је да основицу за обрачун и исплату плата утврђује Влада, осим за председника Републике, народне посланике и именована, постављена и запослена лица у службама председника Републике и Народне скупштине Републике Србије. Према одредби члана 4. став 1. наведеног закона, коефицијент изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему, а према ставу 2. истог члана коефицијент садржи и додаток на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора.

Посебан Колективни уговор за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе („Службени гласник РС“, број 1/15 и 3/18 – Споразум о продужењу рока важења) у одредби члана 91. одређује елементе за утврђивање плате, тако да се плате утврђују на основу основице за обрачун плата, коефицијената са којима се множи основица, додатка на плату, обавеза које запослени плаћа по основу пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање из плата, и дела плате по основу радног учинка, у складу са законом (став 2.), а основна плата припада запосленом који ради пуно радно време или радно време које се сматра пуним радним временом (став 3.).

На исти начин су одређени елементи за утврђивање плате одредбама члана 90. ст. 2. и 3. Посебног Колективног уговора за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе („Службени гласник РС“, број 106/18 од 31.12.2018. године) и одредбама члана 91. ст. 2. и 3. Посебног Колективног уговора за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе („Службени гласник РС“, број 96/19 и 58/20 – у примени почев од 09.01.2020. године).

Одредбама члана 118. став 1. тач. 5) и 6) Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05... 95/18), прописано је да запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду, поред осталог, за исхрану у току рада, ако послодавац ово право није обезбедио на други начин и за регрес за коришћење годишњег одмора, а ставом 2. овог члана прописано је да висина трошкова из става 1. тачка 5) овог члана мора бити изражена у новцу. Одредбе овог закона примењују се и на запослене у државним органима, органима територијалне аутономије и локалне самоуправе и јавним службама, ако законом није друкчије одређено (члан 2. став 2).

Уредбом о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама, коју је Влада Републике Србије донела на основу члана 8. Закона о платама у државним органима и јавним службама, утврђени су коефицијенти за обрачун плата запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе. Одредбом члана 2. став 1. тачка 13) те Уредбе, утврђени су коефицијенти за обрачун плата запослених из члана 1. ове Уредбе, које се примењују на запослене у здравственим установама.

Према ставу Врховног касационог суда усвојеном на седници Грађанског одељења одржаној 05.07.2022. године, запослени којима се плате исплаћују у висини вредности минималне зараде у јавним службама, као корисницима буџетских средстава, остварују право на накнаду трошкова исхране у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора по основу рада, применом коефицијента за обрачун и исплату плата у којем је садржан додатак на име тих накнада и саставни је део коефицијента за сваког запосленог.

У конкретном случају, на утврђивање и обрачун плата тужилаца, као и накнада и додатака по основу рада, примењују се прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама. Супсидијарна примена Закона о раду прописана је само за случај када посебним законом положај, права, обавезе и одговорности запослених нису другачије уређени. Како је одредбом члана 4. став 2. Закона о платама у државним органима и јавним службама прописано да коефицијент за обрачун плате садржи и додатак за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, следи да та одредба посебног закона искључује примену одредаба члана 118. став 1. тач. 5) и 6) Закона о раду, као и да посебним колективним уговорима за запослене у јавним службама није предвиђено право запослених на накнаду трошкова за исхрану у току рада и трошкова регреса за коришћење годишњег одмора. То право није предвиђено ни Посебним Колективним уговорима за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе који су важили у утуженом периоду, нити претходно важећим Посебним колективним уговором из 2010. године. С обзиром на то да је накнада трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора у утуженом периоду тужиоцима исплаћивана кроз коефицијент за обрачун њихових плата, тужиоцима не припада право на додатну исплату накнаде ових трошкова коју тужбом потражују, без обзира на чињеницу да им је плата исплаћивана у висини минималне зараде.

Како је другостепени суд због погрешне примене материјалног права усвојио тужбени захтев, Врховни касациони суд је применом члана 416. став 1. ЗПП, преиначио другостепену одлуку, тако што је одбио жалбу тужилаца и потврдио првостепену пресуду. С обзиром да тужиоци нису успели у поступку по жалби, одбијен је њихов захтев за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Следом изложеног, Врховни касациони суд је одлучио је као у ставу првом изреке.

Тужена је успела у поступку по ревизији па јој, на основу одредбе члана 165. став 2. у вези члана 153. став 1. и члана 154. ЗПП припадају у ревизији опредељени трошкови тог поступка на име ангажовања пуномоћника адвоката у износу од 18.000,00 динара, одмерени применом важеће Адвокатске тарифе („Службени гласник РС“, бр. 37/21 од 14.04.2021. године).

Из тих разлога, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу другом изреке.

**Председник већа – судија
Катарина Манојловић Андрић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић